

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Παιδείας,
Έρευνας και Θρησκευμάτων

Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΛΛΗΛΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ... κουλτούρα και φιλοσοφία

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΡΡΤ
ΘΕΟΔΩΡΕΛΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ
ΝΤΖΑΝΗ ΦΩΤΕΙΝΗ
ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΥΛΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΕΑΕ 2^{ΟΥ} ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. Β' ΑΘΗΝΑΣ

2^Ο ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. Β' ΑΘΗΝΑΣ

Η σύγχρονη τάση που επικρατεί διεθνώς, ως προς την εκπαιδευτική αντιμετώπιση ευάλωτων ομάδων, όπως παιδιών με Ε.Ε.Α. ή/και αναπηρία είναι **η ανάπτυξη της πολιτικής της συμπερίληψής τους** στα γενικά σχολεία,

- Επικυρωμένη Διακήρυξη της Σαλαμάνκα (UNESCO 1994)
- Σύμβαση του ΟΗΕ (20/11/89) - κύρωση της σύμβασης με το νόμο 2101/1992, ΦΕΚ 192, τ.Α΄ - γνωστή και ως συμπεριληπτική εκπαίδευση (Inclusive of Education).
- Σύμβαση του Ο.Η.Ε. για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (3/5/2008) - κύρωση της σύμβασης με το νόμο 4488/2017, ΦΕΚ 137 Τ. Α

Η συμπεριληπτική εκπαίδευση αποσκοπεί :

- στην πλήρη αποδοχή των διαφορετικών ικανοτήτων των παιδιών,
- στην ανταπόκριση των εκπαιδευτικών σε όλες τις μαθησιακές ανάγκες τους και
- στην ισότιμη μεταχείρισή τους, χωρίς διακρίσεις, για την αποφυγή του στιγματισμού και της περιθωριοποίησης.

Η Παράλληλη Στήριξη (Π.Σ.) θεσμοθετήθηκε ως πρακτική για την ένταξη μαθητών με αναπηρία στο γενικό σχολείο (Ν. 3699/2008, Ν.4547/18Ν. 2817/2000, & Ν.4823/21).

Ο θεσμός της ΠΣ αποτελεί δομή της ενταξιακής εκπαίδευσης και σκοπός της είναι να ενισχύσει την παιδαγωγική πράξη και τη μαθησιακή διαδικασία.

Βασίζεται:

- στις αρχές της ένταξης
- σε προγράμματα ευαισθητοποίησης και αναδιαμόρφωσης στάσεων στα θέματα όλων των αναπηριών και των παιδαγωγικών προσεγγίσεων
- στις μορφές συνεργατικής διδασκαλίας
- στο σχεδιασμό εξατομικευμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων (ΕΠΕ) για τη μαθησιακή και κοινωνική ένταξη
- στη διαφοροποιημένη εκπαίδευση (διαφοροποίηση στρατηγικών διδασκαλίας και αξιολόγησης & αναλυτικού προγράμματος)

Στην ουσία η Π.Σ. είναι η εκπαιδευτική υποστήριξη του μαθητή που αντιμετωπίζει σημαντικά εμπόδια στη σχολική του καθημερινότητα με τέτοιο τρόπο, ώστε σταδιακά να αυτονομηθεί ως παρουσία στη συνήθη σχολική τάξη και να ενταχθεί αρμονικά στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Δεν έχει σε καμία περίπτωση χαρακτήρα φύλαξης του παιδιού.

Σύμφωνα με το ΦΕΚ 449/2007 το **καθηκοντολόγιο των εκπαιδευτικών ΠΣ** ορίζεται ως εξής :

1. **Ενημερώνονται** από το διευθυντή του σχολείου σχετικά με τις ανάγκες του μαθητή, για τον οποίο έχει εγκριθεί παράλληλη στήριξη ύστερα από σχετική πρόταση του ΚΔΑΥ (σημερινό ΚΕΔΑΣΥ) ή των πιστοποιημένων ιατροπαιδαγωγικών υπηρεσιών και εισήγηση του σχολικού συμβούλου ειδικής αγωγής.

2. **Αξιολογούν τις εκπαιδευτικές δυνατότητες** του μαθητή και συντάσσουν εξατομικευμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα σε συνεργασία με το ΚΔΑΥ (σημερινό ΚΕΔΑΣΥ) και το σχολικό σύμβουλο ειδικής αγωγής & ενταξιακής εκαπίδευσης. Για την υλοποίηση του συνεργάζονται με το διευθυντή, τους υπεύθυνους εκπαιδευτικούς του τμήματος και τους άλλους εκπαιδευτικούς του σχολείου για την ενιαία αντιμετώπιση των προβλημάτων του συγκεκριμένου μαθητή.

3. **Υλοποιούν το εξατομικευμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα** μέσα και έξω από την τάξη και είναι συνολικά υπεύθυνοι για όλες τις δραστηριότητες της σχολικής ζωής (διαλείμματα, επισκέψεις, εκδηλώσεις κ.λπ.) στις οποίες συμμετέχει ο μαθητής.

4. **Συνεργάζονται με το σχολικό σύμβουλο ειδικής αγωγής και τα ΚΔΑΥ**(σημερινό ΚΕΔΑΣΥ) στις περιπτώσεις μαθητών που παρουσιάζουν ιδιαίτερη δυσκολία και προβλήματα.

5. **Συντάσσουν ατομικό εκπαιδευτικό και εβδομαδιαίο πρόγραμμα υποστηρικτικών δραστηριοτήτων του μαθητή και το υποβάλλουν σε τρία αντίτυπα, στο σχολικό σύμβουλο ειδικής αγωγής & ενταξιακής εκπαίδευσης, ο οποίος και παρακολουθεί την εφαρμογή του.**

6. **Προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σε μαθητές συστεγαζόμενου ή όμορου σχολείου που χρειάζονται παράλληλη στήριξη ύστερα από εισήγηση του σχολικού συμβούλου ειδικής αγωγής & ενταξιακής εκπαίδευσης και του Διευθυντή Εκπαίδευσης.**

7. **Καταρτίζουν το πρόγραμμα παράλληλης στήριξης σε συνεργασία με το σχολικό σύμβουλο ειδικής αγωγής & ενταξιακής εκπαίδευσης και το ΚΔΑΥ (σημερινό ΚΕΔΑΣΥ), με κριτήρια τις εκπαιδευτικές ανάγκες του μαθητή και τις δυνατότητες ένταξης στην τάξη του.**

Γίνεται σαφές ότι «οι εκπαιδευτικοί της παράλληλης στήριξης **συμμετέχουν ισότιμα** σε όλες τις εκδηλώσεις του σχολείου με το υπόλοιπο προσωπικό και **έχουν τις ίδιες υποχρεώσεις και δικαιώματα** που απορρέουν από την ισχύουσα νομοθεσία» (Γιγουρτάκη, ΠΕΚΕΣ Κρήτης-2021)

Ο εκπαιδευτικός της Π.Σ. τοποθετείται στην τάξη του μαθητή με ΕΑΕ και ως δεύτερος εκπαιδευτικός καλείται να:

- **Να διαφοροποιήσει κατά περίπτωση την εργασία του μαθητή ή να την τροποποιήσει με στόχο να καταφέρει ο μαθητής να ανταποκριθεί κατάλληλα.**
- **Να συνεργάζεται με τον εκπαιδευτικό του τμήματος στο σχεδιασμό της διδασκαλίας εμπλουτίζοντας το περιεχόμενο σύμφωνα με τις αρχές της Συνεργατικής Διδασκαλίας.**
- **Να οργανώσει την ασφαλή προσέλευση και αποχώρηση του παιδιού με αναπηρία ή/και ΕΕΑ από την τάξη και από το σχολείο και σύμφωνα με το ημερήσιο πρόγραμμα που έχει ανατεθεί στον εκπαιδευτικό.**
- **Να βοηθήσει τον μαθητή να κατανοήσει την εκφώνηση μιας άσκησης, ή να τού την επαναλάβει**
- **Να βοηθήσει τον μαθητή με ΕΕΑ να βρίσκει το κατάλληλο εγχειρίδιο, τετράδιο, σελίδα, θεματική ενότητα, άσκηση.**

- **Να αναλαμβάνει παράλληλη εργασία στην τάξη**, όπως να βοηθά όλους τους μαθητές που έχουν ανάγκη, σχεδιάζοντας στον πίνακα ή διορθώνοντας σημειώσεις των μαθητών.
- Να συμπληρώνει εάν κρίνεται απαραίτητο το **τετράδιο επικοινωνίας για τους γονείς και να απαντά στις δικές τους σημειώσεις.**
- Να οργανώνει σε συνεργασία με άλλους εκπαιδευτικούς **δομημένο διάλειμμα με στόχο την αλληλεπίδραση του παιδιού με τους άλλους μαθητές και την ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων.**
- Να οργανώνει **ομαδικές δραστηριότητες ή παιχνίδια** αλληλεπίδρασης του μαθητή με τους συνομηλίκους του, σε συνεργασία με άλλους εκπαιδευτικούς στις εκδρομές.
- Να **συνεργάζεται** με τους εμπλεκόμενους στη μαθησιακή διαδικασία **εκπαιδευτικούς**, με εμπιστοσύνη σε πρωτοβουλίες για την υλοποίηση **εξατομικευμένης** μαθησιακής παρέμβασης και τη γενική βαθμολόγηση του παιδιού με ΕΕΑ.
- Να **ενεργούν από κοινού οι εμπλεκόμενοι εκπαιδευτικοί** με στόχο την σταδιακή αυτονόμηση του μαθητή (Γιγουρτάκη, ΠΕΚΕΣ-Κρήτης 2021)

ΦΑΚΕΛΟΣ ΜΑΘΗΤΗ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ Ή/ΚΑΙ ΕΕΑ

Ο Φάκελος του μαθητή που υποστηρίζεται από εκπαιδευτικό παράλληλης στήριξης περιέχει ενδεικτικά:

- Την **αρχική Παιδαγωγική Αξιολόγηση** από τον εκπαιδευτικό Π.Σ.(μένει στο φάκελο του μαθητή/παραδοτέο)
- Την **αξιολογική έκθεση του ΚΕΔΑΣΥ** και τις λοιπές ιατρικές γνωματεύσεις
- Το **Εξατομικευμένο Πρόγραμμα Παρέμβασης**, όπου αναγράφονται οι βραχυπρόθεσμοι και μακροπρόθεσμοι στόχοι που έχουν τεθεί αρχικά (μένει στο φάκελο του μαθητή/παραδοτέο)
- Το **εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα** της σχολικής μονάδας, όπου φοιτά ο μαθητής που υποστηρίζεται
- Το **ημερολόγιο δραστηριοτήτων** που τηρεί ο εκπαιδευτικός, όπου καταγράφονται γεγονότα, δραστηριότητες, συμπεριφορές του μαθητή που υποστηρίζει, με τη στοχοθεσία που πρέπει να επιτευχθεί. (μένει στο φάκελο του μαθητή/παραδοτέο)
- **Τετράδιο επικοινωνίας με τους γονείς του μαθητή**, όπου μπορεί να καταγράψει θέματα που σχετίζονται με την υλοποίηση των αξόνων του Ε.Π.Ε.
- **Ετήσια έκθεση του εκπαιδευτικού** για τον μαθητή/απολογισμός των αποτελεσμάτων προγραμματισμού εκπαιδευτικού έργου από τον εκπαιδευτικό Π.Σ. (μένει στο φάκελο του μαθητή/παραδοτέο)
- **Ό,τι άλλο θεωρείται χρήσιμο ή απαραίτητο** από τον εκπαιδευτικό Π.Σ. (π.χ. ιατρικές γνωματεύσεις)

ΤΟ ΕΠΕ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΗ

Στην παράγραφο 3 του άρθρου 11 του ν. 4823/2021 αναφέρεται ότι οι αρμοδιότητες που ασκούν τα ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. είναι μεταξύ άλλων «Η διατύπωση των βασικών αξόνων των Εξατομικευμένων Προγραμμάτων Εκπαίδευσης (Ε.Π.Ε.) της παρ. 5 του άρθρου 4 του ν. 3699/2008 (Α' 199)» και «Η προώθηση των αρχών της διαφοροποιημένης παιδαγωγικής».

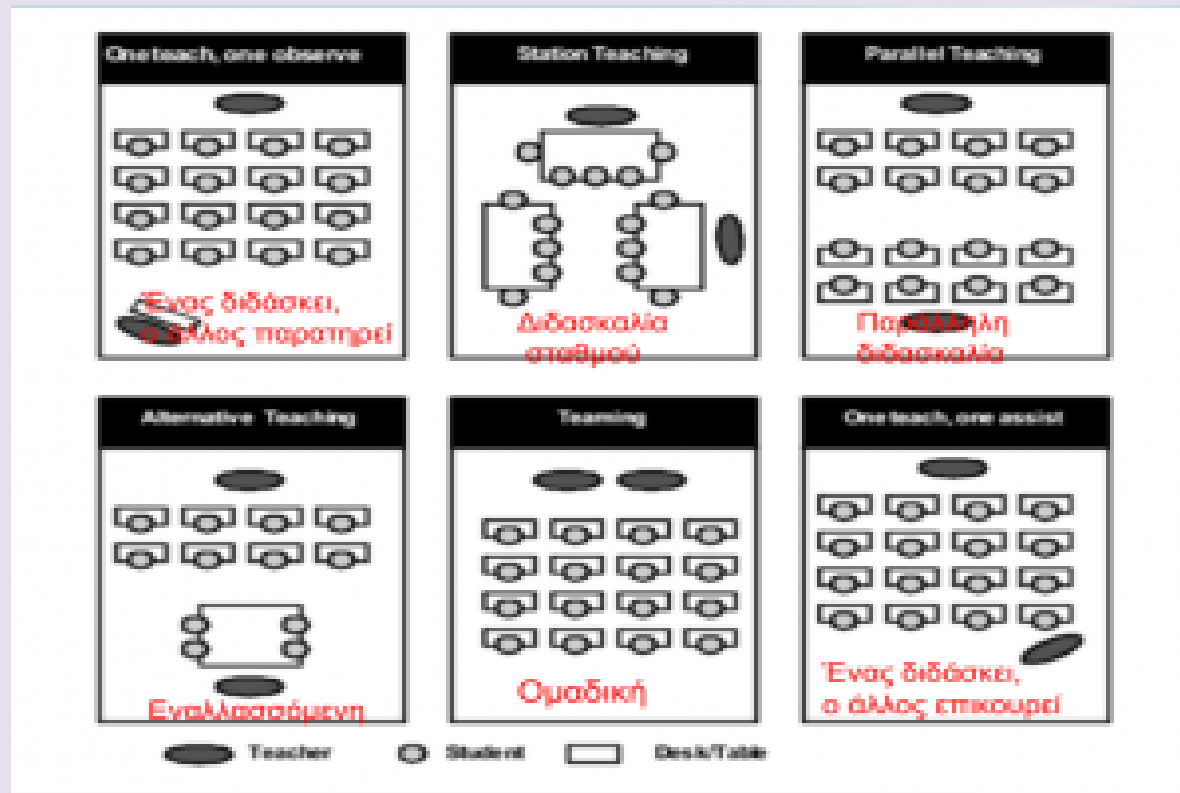
Έχοντας υπόψιν ότι «διδάσκουμε τους μαθητές μας με έναν τρόπο που να έχει νόημα για αυτούς» βασικοί σκοποί ενός ΕΠΕ πρέπει να είναι :

- η **μεγιστοποίηση του κινήτρου** του κάθε μαθητή για γνωστική και μεταγνωστική ανάπτυξη,
- η **αναγνώριση και ο σεβασμός των προσωπικών του δυνατοτήτων και αδυναμιών** και
- η **ενθάρρυνση** του κάθε μαθητή ως προς την **ανάληψη της ευθύνης** για αυτόνομη μάθηση.

Γίνεται σαφές ότι το ΕΠΕ είναι ένα δυναμικό σχέδιο παρέμβασης, το οποίο είναι σε διαρκή αξιολόγηση, επανεκτίμηση και αναθεώρηση πάντα με απώτερο σκοπό το μακροπρόθεσμο όφελος του μαθητή.

Η Συνεργατική διδασκαλία

Οι Friend, Reising & Cook (1993), πρότειναν 5 βασικά είδη εφαρμογής του μοντέλου της συνδιδασκαλίας. Φυσικά ανάλογα με τη δυναμική της σχολικής τάξης και τη φύση του μαθήματος εφαρμόζεται κάθε φορά το κατάλληλο μοντέλο, πολλές φορές μάλιστα συνδυαστικά.

Οφέλη από την εφαρμογή της συνδιδασκαλίας

- **μειώνεται ο στιγματισμός των ανάπηρων μαθητών** (Keefe & Moore, 2004). Οι ανάπηροι μαθητές προσαρμόζονται στο γενικό σχολείο και ταυτόχρονα αναπτύσσεται η προσωπικότητά τους.
- **προωθείται η ενίσχυση των κοινωνικών δεξιοτήτων τους, η βελτίωση της ψυχολογικής τους κατάστασης, η ακαδημαϊκή τους πρόοδος και η αύξηση της εκτίμησης που έχουν για τον εαυτό τους** καθώς και τα συναισθήματα που απορρέουν από αυτή (Κασσιανός, 2016).
- **δεν έχουν μία παθητική στάση προς την εκπαίδευση** και πως η όρεξή τους για μάθηση αυξάνεται όταν βρίσκονται μαζί με τους μη ανάπηρους μαθητές (Abbott et al., 2001).
- **οι εκπαιδευτικοί γενικής εκπαίδευσης αισθάνονται μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση με την παρουσία ενός δεύτερου εκπαιδευτικού στην τάξη**, με τον οποίο θα συνεργάζονται και θα λύνουν από κοινού τυχόν προβλήματα που μπορεί να προκύπτουν (Cook & Friend, 1995).

Δυσκολίες που μπορεί να προκύψουν... (1)

Η συνεργασία των δύο εκπαιδευτικών είναι ο βασικός παράγοντας της επίτευξης του στόχου της Παράλληλης στήριξης. Οι συνεργατικές πρακτικές που εφαρμόζονται στο σχολείο μπορούν να προάγουν την ένταξη όλων των μαθητών ή αντίθετα να οδηγήσουν στον στιγματισμό και τον αποκλεισμό μιας μεγάλης μερίδας του μαθητικού πληθυσμού από την εκπαίδευση ή ακόμη και στη σχολική διαρροή. (Ainscow et al, 2006. Barton, 2003. Βλάχου & Σιδέρη, 2010). Όμως,

- Τις περισσότερες φορές παρατηρείται μια κυριαρχία στην τάξη από πλευράς του εκπαιδευτικού της τάξης, ενώ ο εκπαιδευτικός Παράλληλης Στήριξης αναλαμβάνει έναν συμπληρωματικό και βοηθητικό ρόλο, όχι ισότιμο με αυτόν του έτερου εκπαιδευτικού (Γελαστοπούλου, 2019).

Δυσκολίες που μπορεί να προκύψουν... (2)

- Η συνεργασία των δύο εκπαιδευτικών είναι ελάχιστη και αφορά κυρίως στον ανάπηρο μαθητή (Γελαστοπούλου, 2019).
- Επιπλέον, οι εκπαιδευτικοί Παράλληλης Στήριξης, φαίνεται πως αντιλαμβάνονται τον θεσμό ως ένα μέσο για τη φύλαξη του ανάπηρου μαθητή και εστιάζουν κυρίως στην ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων του μαθητή (Mastropieri & Struggs, 2001, όπ. αν. Γελαστοπούλου, 2019). Η διδασκαλία των γνωστικών αντικειμένων περιορίζεται στην εξατομικευμένη διδασκαλία και σε κάποιες γνώσεις γραφής, ανάγνωσης και μαθηματικών (Mastropieri & Struggs, 2001, όπ.αν. Γελαστοπούλου, 2019).

Πολλοί φαίνεται να είναι οι λόγοι. Ενδεικτικά αναφέρουμε :

- Περιορισμένες γνώσεις (ακαδημαϊκή κατάρτιση)
- Έλλειψη σιγουριάς (εργασιακή εμπειρία)
- Εργασιακή πίεση που οδηγεί στην απομόνωση του εκπ. ΕΑΕ
- Φόβος για την απώλεια αυτονομίας των εκπ ΓΕ & ΕΑΕ
- Ατυχής / αδυναμία σωστής εφαρμογής της νομοθεσίας (αλληλοεπικάλυψη, διαφωνία & σύγχυση αναφορικά με τις αρμοδιότητες)

Καταδεικνύεται η ανάγκη ανάπτυξης μιας κοινής οπτικής της συνεργασίας και μιας κοινής κατανόησης των ευθυνών των εκπαιδευτικών στις τάξεις συνεργατικής διδασκαλίας (Stefanidis & Strogilos, 2015).

Με βάση τους Murawski and Dieker (2004) κρίνεται αναγκαίο οι εκπαιδευτικοί να αντιληφθούν πως οι μαθητές δεν πρέπει να διαχωρίζονται και δεν είναι ορθό να αποκαλούνται ως «ο δικός μου μαθητής» αλλά «οι δικοί μας μαθητές» αποφεύγοντας έτσι και την ετικετοποίησή τους.

Η εμπιστοσύνη, η αλληλοϋποστήριξη, ο συγχρονισμός στο σχεδιασμό διδασκαλίας και ο αλληλοσεβασμός των εκπαιδευτικών είναι μείζονος σημασίας για την εφαρμογή συνδιδασκαλίας (Μαυροπαλιάς & Αναστασίου, 2013).

Συνεργασία απαιτείται και μεταξύ του εκπαιδευτικού Παράλληλης Στήριξης με:

- τον εκπαιδευτικό του Τμήματος Ένταξης (αν υφίσταται)
- τα μέλη του διδακτικού προσωπικού των κλασικών τμημάτων της σχολικής μονάδας
- τη διεύθυνση του σχολείου
- το ΕΒΠ (Ειδικό Βοηθητικό Προσωπικό), αν υπάρχει
- Το επιστημονικό προσωπικό των Ε.Δ.Υ. (αν υπάρχει στη σχολική μονάδα)
- Τους γονείς ή / και κηδεμόνων των μαθητών
- Το ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ.
- Τους Συμβούλους - Συντονιστές Εκπαιδευτικού Έργου Γενικής και Ειδικής Αγωγής και Ενταξιακής Εκπαίδευσης που αναλόγως έχουν την παιδαγωγική ή/και επιστημονική ευθύνη ανάλογα της σχολικής μονάδας, όπου υλοποιούνται τα προγράμματα Παράλληλης στήριξης.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Παιδείας,
Έρευνας και Θρησκευμάτων

Σας ευχαριστούμε

2ο ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. Β' ΑΘΗΝΑΣ